

Na kančatak, padčyrkiwajučy razumny pahlad na wybory u Wilenski Sejm i Biel. Narod. Kamitetu, treba aznačyc, što liha Narodau ŭwieś čas staic na hruncie plebi-

Palityka Wenhrii na žal karystała

Darahija Braty Bielarusy!

Ab Čechach šmat užo pisašasia u hazetach i knižkach. Ale chacieŭby tut pry-pomnić Wam. Braty Darahija, jak paŭstali Čechi z doŭhaho snu.

Čechi-narod sławianskaho plemieni, jak rasiejcy, ukraincy, palaki, sławaki, charwaty. Usie hetyja narody my nazywa-im swaimi pabratymami, ci swajakami, bo my Bielarusy, taksama narod sławianski. Sławianskija narody tak, jak dzieci adnych bačkoŭ; tolki nia żywuć razam, a kožny pajšoŭ na swaju haspadarku.

Z daŭnych wiakoŭ Čechi żyli pahra-niŭ z niemcami. Daŭniejšyja niemcy byli łakomyja na čužuju ziamlu (jak i ciapieraš-nija) i zaŭsiady napadali na češki kraj. Čechi baranilisja, jak mahli, ale majućy mien-šuju siłu, byli zwajawany praz niemcaŭ. U 1620 hodzie češkaje wojska było razbita pad Bielaj Haroj. Ad hetaho času pačala-sia češkaja niawola, a niamieckaje panawań-nie. Peršnajpierš niemcy zaŭzialisja adbi-rać u čechaŭ ziamlu. Kožnamu wiadoma, što haspadr zhinie, kali adbiaruć ad jaho ziam-lu. Tak stali hbieć i čechi; patrochu če-chi żyli na dziady i pašli niemcam służyć za parabkoŭ dy pastuchoŭ, a niemcy raz-rašlisja na wialikich panoŭ u češkim krai. Zabrauŭszy ziamlu, niemcy chacieli zabić i če-skiju mowu: woŭ jany stali śmijaćca z če-skaj mowy, zabaranili adkrywać češkija ško-ły. Tak čechi zbiadnieli i absunulisja. Če-skaja mowa zwiałasja, pa haradoch i pan-skich dwarach; na miejsca češkaj stali wu-čyćca mowy niamieckaj. Ludzi wučonyja, ksiandzy, adwakaty, daktary hawaryli tolki pa niamiecku, bo niamieckaja hutarka ličy-łasja panskaj, a češkaja prostaj i mużyckaj i chamskaj. Užo dajšo da taho, što na-wiet sialanie stydalisja swajej mowy i, haworaćy z waźniejšym ludźmi, kru-cili jazyk na niamiecki ład. Užo niemcy ciešylisja, što čechi zahinuli i zamierli na wieki. Tak čechi spalili hadoty džwieŭsie, ale woŭ prabudzilisja.

Znajšliisja razumnyja ludzi, katoryja horača lubili rodny češki narod, jaho ja-zyk, zwyčaj. Najstaŭniejšyja z ich byli Pranciśak Połacki, Jazep Jungman, Pawał Šafaryk. Jany i zbudzili narod. Zbirali na-rodnyja pieśni, apisywali daŭniejšyja zwy-čaj. Połacki pisaŭ češkuju historiju; Jun-gman napisaŭ sławar češkaha jazyka.

U 1848 hodu, kali bunt chadzili pa usich narodach i kali usiudy kasawałasja pańščyna, čechi taksama zbuntawalisja pro-ci niemcaŭ i pabili ich. Zaraz sklikali na-rodny schoď i uzialisja da pracy prašwiet-naj. Paŭstali škoły, biblijateki, češkija chaŭ-rusy. Adnak niemcam udałosia iznoŭ pabić čechaŭ. Až da 1861 hodu čechi jašče mu-sili znosić niamieckaje jarmo, pokul nie dabilisja aŭtanomii, znaćyć samaŭpraŭleń-nia. Pośle razhromu Aŭsty 1918 hodu če-chi saŭsim adlučylisja ad niemcaŭ i ustroi-li swajo asobnaje, wolnaje, niezaleźnaje hasudarstwa.

Dastaŭszy swabodu, čechi zawiali in-šyja paradki: usiudy ustroili škoły, pazakła-dali banki i supaŭki, katoryja uzbahacili na-rod. U Prazie, swajej stolicy, zbudawali na-rodny teatr z drobných hrašowych składak. Na teatry załatymi literami napisana: „Na-rod sam sabie“. Bo čechi paznali, što na-rod ichny tolki tady żyć budzie, kali bu-zie lubić swajo. Každy čech lubić ciapier swaju ziamlu. Dabiŭšysja swabody, čechi wykupliwali ziamlu ad niemcaŭ; ciapier užo šmat niemcaŭ ad siabie wyprawili.

Šmat krywi pralili čechi, pakul dasta-wli sabodu. Ale jany swajej krywi nie ška-dujuć, oo wiedajuć, što hdzie wola, tam i dola. Narod padniawolny to tak, jak haspa-dar u pańščyni.

Niama narodu na świecie, katory nie šukaŭby woli; chiba tolki my, ciomnyja Bielarusy. Oj! treba nam na čechaŭ pryhla-dacca, bo našaja historpja da ichnaj wielmi padobna.

Chłopcyk s pad Hrodny.

M-ka Świr u 1920 h.

Udouž woziera ciahnusja,
Ničym być nie maniusja—
Zdaŭna užo maŭču;
Čakaju tolki doli,
Kab choć padniacca z-holi,
Bo żyć i ja chaču...

Kapieć u nas łuh słaŭny,
Hdzie żertwy staradaŭny
Świaciłi hety kut;
Ciapier pasucca kozy,
A pjany i ćwiarozy
Šukajuć sonca tut.

Kruhom tak ciomna-hidka,
Narod jak toj Mikitka,
Z wałami ŭ ziemlu ŭros;
Zhubiŭ pramieńnia sonca,
Zasumawaŭ biazkonca:
„Ciażki daŭ Boh nam los“.

I tolki na kirmašy
Žywuć tut ludzcy naŭsy —
Brat brata rad zmanić,
Harełki wypić krošku,
Kab tak choć paniamnożku
Ciapla j światła zdabyć.

K. S.

Z našych wiosak.

Wioska ADAMČUKI Wilenskaho p. Pieršy raz ja naważyusia napisać u swaju darahuju siałanskiju hazetu „Kryni-cu“. Apisać jość u nas šmat što, tolki pieraškoda hetamu: našaja ciamnata i nia-świadamaść. U nas ciapier tak dzieicca, što choćać, toje z nami i robiac: swarać i dzielać nas, a my maŭčym i nia wieda-jem, jak pratestawać hetamu i kamu ža-licca.

29-ho śnieźnia u hminie byli nazna-čany niekijija wybary; a na što i kudy pa-dawać swoj hołas, ludziam nihto nie ska-zali.

Antoś Niebaraka z Adamčukoŭ.

DZIAWIENIŠKI, Wilenskaj hub. Pośle pierarywu niekalki času s pryčyny lipniowaho pierawarotu nia moh ja dzia-licca dumkami sa swaimi čytačami u „Krynicy“ ab swajej staroncy; ciapier-ža iznoŭ dačakaŭ tych dnioŭ, što mahu ćyr-knuć kolki stoŭ ab żyćci-byćci swaich bie-larusiaŭ. Usio, tak skazać, u zwiazku Bielarusi u našaj staranie jak najlepiej, bo koždy Bielarus świadomy, widziučy durny-ja pastupki dwuch čużych nacijanalnaściej na našaj Bačkaŭšczyńie, hornicca pad skryd-ły swajej Maci-Bielarusi. Można pachwalic-a, choć nia u swaim miastečku, ale u Ašmianie maim Bielaruskuju kniharniu, s katoraj dastajom Bielaruskuju literaturu.

Tak naahuł skazać usio ničahutka, ale biada z boku wojska: rekwizycija skaciny, siena, furmanak i h. d. na paradku dzien-nym, nie zwažajućy na zabarony ulady jak wajsrowaj tak i cywilnaj.

A jašče adno — atkryli u miasteč-ku restaŭracyju, dyk, što čėćwier i što niadziela ci jakoje śwjata, to ludziej poŭ-na, jak začynić, a wiadoma, što dobraho tam nima, aprača pijatyki i zwadki. Niejak zdaryłasja čwartkam prachadzić kala re-staŭracyi, aź baču raptam adkrylisja dźwie-ry i niekalki čaławiek wybiali, a hanak wysoki, to usie i razsypalisja. Jak było tam dalej — nie hladziuć, tolki čuŭ, jak adzin druhoha zwaŭ „kum, ci ty tut?“

Dziawieniski Ślachcic.

ŚWIANCIANY. Tut pačalašasia pryha-tawaŭčaja praca da wybaraŭ. Z usich sił starajucca u wybary uciahnuć litoŭcaŭ, ale nie ŭdajecca.

Tut stwaryli arhanizacyju, jakaja du-maje ulażyć supolny śpisak kandydataŭ s „socyjalistaŭ“, narodnikaŭ i roźnaho ro-du prawych. Horača da hetaj sprawy šu-kajuć litoŭcaŭ, bielarusiaŭ i żydoŭ, ale achwotnych nia mohuć znajści. Kažuć, što hetkaja pradwybarnaja ahilacyja „psujeć“ hramadzianstwa!

(„Dzwon Litwy“).

ŠTO ČUWAĆ NA SWIECIE.

Polska-litowskaja hutarka.

Jak wiadajem, ad nikatoraho času u Waŭsawie wiaducca litoŭska-polskija piera-hawory.

Meta ich: skončycь spor ab Wilni i dahawarycca u sprawie handlu, palityki i ekanamičnaŭ żyćca.

Pierahawory hetyja niedaŭna spynili-sja, bo pradstaŭniki Litwy pajechali ŭ Koŭ-nu, kab parazumiecca sa swaim uradam.

Razumnyja litoŭcaŭ damahańnia.

Litoŭcy na pierahaworach z Palakami pastawili im takija damahańnia:

- 1) Pryznać Litwu praŭna,
- 2) Pryznać Litwie hranicy, aznačany litoŭska-balšawickim dahaworam 12.VII. 1920 h.,
- 3) Wywiaści polskaje wojska z Litwy,
- 4) Pryznać Wilniu Stalicaj Litwy.

A što datyć plebiscytu, dyk litoŭcy zajawili, što jany nie zhadžajucca, kab u Wilni i Wilenščynie mieŭ adbycca plebi-scyt, bo jon tut nie patrebn, a bylob du-ża pažadany, kab plebiscyt adbyŭsia u pawietach: Dziśnieńskim, Wialejskim, Pru-żanskim, Słonimskim, Nowahrodzkim i u častkach pawietu Bielastockaho, Sakolska-ho, Suwalskaho.

Na ŭsio heta Palaki nie zhadzilisja.

Balszawiki i Bielaruś.

Apošnim časam adbyŭsia žjezd sawie-taŭ Bielarusi. Na hetym žjeździe pastanoŭ-lena, što Bielaruś budzie należyć da Rasiej, ale što prynaleźnaść heta nia budzie takoj, jak pry caru, ale Bielaruś budzie mieć šy-rokija prawy.

Ale nam treba damahacca Bielarusi niezaleźnaj; treba sklikać swoj Bielaruski Ustawodaŭcy Sojm, kab jon sam ab sabie pastanawii.

Balszawiki raspuszczają Czerwony armiję

Z Maskwy dając znać, że u balszawików już dumka u paławinie 1921 roku zwolnić z wojskowej służby żołdat za cietyry hady.

Ciekawia socjaliści.

Hazeta polskich socjalistów „Robotnik” u sprawie Wilenskiej damahajecce, kab wybary u Wilenski Sojm adbylisia u Litwie Kowienskiej.

Dobry mając apetyt polskija socjaliści i, jak na nasze czasy, ciekawy rozum.

Religijny nastrój u Sawieckiej Rasiei.

Dawiedywejamsia, że religijny ruch u Rasiei storaz pawialiwyajecce. Usie Cerkwy poony narodu. Nia hladziacy na darazyniu świecak, (ad 100 ad 1000 rb. kaštuje adna świecka) świetlaści pa cerkwach dawoli Nabaženstwy adbywajecce usiu noć, u jakich biaruć učasie rabotniki i żołdaty. Jak ab ciekawym zdareńni raskazywajuc, że rabotniki Kołpinski fabryk sabrali dwa miliony rubloj na załaty kryż dla świaścienika.

Polska-rasiejski mir.

Z Warszawy pawiadamiając, że mir miż Polščaj i Rasiejaj budzie užo akančalna padpisany u hetym miesiacu.

A że balszawiki arhanizujuc swajo wojska, dyk heto, ničo.

Irlandzija uściż swaho dabiwajecce.

Irlandzija užo dauno żadaje swajej niezaleźności ad Anhlii; ale heta jej praciwicca.

Apośnim časam była časta paważnaja krywawaja baracba irlandzau z wojskam anhielskim i s palicyjaj. Pasła świata baracba heta uznou pačalasia.

Z WILNI.

Biełaruski wiečar. U niadzielu 2-ho studnia u sali Biełarskaj Himnazii Wostrabramskaja 9 adbyłsia wiečar, zarhanizowany Biełarskaj Hramadoj Moładzi. Ihrali „Paŭlinku”. Ihra, praŭda, u nikatorych asob nie tak, kab była dobra, ale ahułam treba skazać „Paŭlinka” prajšla dobra. Najlepš adznačyliśa Telmašeŭski, Markiewič, Arsienjewa, Sasnoŭski.

Treba taksama adznačyc, że biełaruski narodny skok „Ławonicha” prajšoŭ duża bojka i publicy wielmi padabaŭsia.

Biełaruskija wučycielskija kursy pačalisia 2-ho studnia i pratywajuc dwa tydni. Wučyciałoŭ pačatkowych škol sabrałsia da sotni čalawiek z usiej Siaredniaj Litwy.

Biełaruskuju mowu wykladaje I. Stankiewič, biełaruskuju literaturu M. Harecki, historyju M. Kachanowič, piajańnie Zhirski, hygieny dr. Kraskoŭski.

Darazynia u Wilni raście s kaźnym dnio. Funt razowaho chleba 19—20 m., funt wałowaho mięsa 85 m., masła funt 280—300 m.

U Amerykańskim Komiteci pomačy dzieciom 4-ho studnia adbyłsia pasiedźaninie u sprawie wydaćy produktau dla školnych, niaskolnych i pry-

tułkowych kuchniau. Produkty, wydanyja raniej na 15 dzion, užo wyjšli. Pastanoŭlena ciapier užo wydawać na cely miesiac. A dzieła taho, że pokulšto muki i ryżu još niamnoho. dyk produkty hetyja wydać tołki prytułkam.

Wybary u Wilenski Sojm, jak piša „Rzečpospolita” adłożany da 17 lutaho, bo wybary mając być prawiedzienny u Lidzkim pawieci i u čaści Hrodzienskaho.

Kali heta praŭda, dyk možna spadziawacca, że wybary išče nadaŭžej adłożacca i šmat čaho u pieršym planie Tymčasowaj Kamisii žmienicca.

Amerykańskija dary dla Wilni. Amerykański Kamitet atrymaŭ wiestku, że dia Wilni i wakolic z Ameryki wysłana 2374 pary kamašau mužčynskich, 996 paraŭ dzieciacych, 7486 funtaŭ myła, 268 harnituraŭ mužčynskich, 656 paraŭ pańčochoŭ, 16,588 aršyn pałatna, 4,320 aršyn materjału na wopratki, 1000 pałtaŭ i šmat roźnych lekarstwaŭ.

Na hrošy u Wilni takija ceny:

100 rb. carsk.	400 m. p.
Drobnija 10 rb. i 25	370 „
5 rb. i 3	240 „
100 Ost marki i miam.	920 „
10 rb. Zołatam	3100 „
1 rb. srebram	160 „

BIELARUSY!

„KRYNICA” niasieć Wam życio, jana ad narodnaj śmierci Was baronić,

„KRYNICA” niasieć Wam praŭdu, jana ščyra Was šciaražec ad fałšu,

„KRYNICA” ad kryŭdy was baronić, jana ziamli i woli Wam żadaje i śmieła hetaho damahajecce,

„KRYNICA” na ščaśliwy pačatak Nowaho Hodu atrymała:

B. Hermanowič	200 m
A. Kančeuški	100 „
I. Buraŭski	30 „
E. Paŭkšta	100 „
Zhirski	30 „
Hahalinski	20 „
I. D.	20 „
A. Łukianiec	50 „
J. Rudak	50 „

„KRYNICA” ad duży dziakuje achwiaradaciam, jak dobrym Biełarusi dzieciom.

Dumki.

Nie staraniśa čalawieka, że durnym zawuć: duża časta taki čalawiek bywaje mudrejšy za tych, że jaho durnym lićać.

Biełaruskija worahi, ahułam biarućy, lićać durnym našaho sialanina, a tymčasam jon, kali dabiwaicca sabie ziamli, nawuki u swajej mowie, wolności, dyk šmat za ich mudrejšy.

Praŭdziwaja pryjeźń nia u ščaści, ale u nieščaści.

Toj sapraŭdy Biełarusi przyjazny, čto jej pamahaje i abjoj pomnić u ciapierašnim časi, kali Biełarus za życio swajo sa śmierci zmahaicca.

Šmat bołš zrobiš dzieła Bačkaŭščyny praz 10 hadoŭ pracy pawolnaj, čymśia praz hod haracych i biaztałkowych zmahańniau.

Życiowy dośled wučyc nas, że ludzi najmienš, umiejuć u mieru hawaryć. Datycyć heta i Biełarusau; lišniaja haworka nam šmat škodzić.

USIAČYNA.

KOLKI u AMERYCY PAWUKOŬ?

U 1855 h. u Zlučanych Stanach Ameryki było 28 miliarderaŭ, u 1863 było ich 500, prad apośniaj suświatnaj wajnoy da 5.000, a siańnia hety lik dasiahae aż da 25.000!

PRAŬDA i KRYUDA.

Adzin raz, kali na dwore było 20 hraduŭ marozu, spačalaśia na wulicy Praŭda i Kryŭda. Praŭda, adzietaja łachmanami, biehła šparka, a Kryŭda u bahatym i ciopłym futry išła sabie zwolna. Spatkaŭšy Kryŭdu, Praŭda tak kazała z naśmieškaj: „Na hetki maroz, dy wychodziš tak lohka adzietaj, heta-ż možna pramierznuć!” — „Tak. — atkazała Praŭda — ale za heta ničto nie skaža, że dla pakryćcia swaho cieła ja ždziorła wopratku z bliźniaho i nahim jaho puściła...”

REDKAJA NAHRADA.

U wadnym mieście u Anhlii aż da siańnia zachawałsia ciekawy zwyczaj. Kali čto u kancy hodu prysiahnie, że jon za ŭwieś hod ani razu nie paspračauśia sa swajej żonkaj, i że ani razu nie škadaŭ wuŭ swaho kawalerskaho życia, dyk jak nahradu, ad miesta atrymliwaje kumpiak. Zwyczaj hety istnuje ad 1244 hodu, ale dahetul nahradu atrymali usiaho 8 čalawiek.

SWAJA POČTA.

Dr. G. Narjeŭskamu u Rymie „Krynica” Waša prywitańnie atrymała. Pa-dziaka.

Fr. Subaču: Prysłana je atrymali. Drukujem. Pišycie bołš. Kali „Krynica” da Was nia dojdzie na miesca, dyk dasła wajsie z Ašmiany.

Fr. Hryškiewiču u Suchawoli Liś atrymali. „Krynica” wysyłam. Pišycie, że čuwać.

Ad Redakcyi.

„Krynica” paczynaje drukawać niadzielasznija Ewanheli. Praca heta susim nowaja. Usich biełaruskich znaucou swajej mowy, Światocha Pisanina, Teolohii „Krynica” prosić padzielića z joj u hetaj sprawie swaimi uwahami, swajej pracaj i wiedaj.